

Szócska Miklós
egészségügyért felelős államtitkár
Nemzeti Erőforrás Minisztériuma
1051 Budapest, Arany János utca 6-8.

Tisztelt Államtitkár Úr!

Az Active Citizenship Network által szervezett és kezdeményezett, Magyarországon a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) Betegjogi Programja által koordinált, az Európai Betegjogi Kartában (Karta) foglalt jogok érvényesülését vizsgáló felmérés eredményeit, illetve az annak alapján megfogalmazott javaslatainkat kívánjuk ismertetni Önnel. A felmérésben 21 európai ország vett részt, minden országban civil szervezetek, kórházak, illetve az egészségügyért felelős kormányzati szervek voltak bevonva az adatok összegyűjtésébe. Magyarországon a kormányzati oldalról Nemzeti Erőforrás Minisztériuma Egészségügyért Felelős Államtitkársága töltötte ki a megküldött kérdőívet. A következő kórházakban végeztünk közvetlen megfigyelést, illetve vettünk fel válaszokat a kutatás kórházakra nézve egységes kérdőíve alapján: Fővárosi Önkormányzat Szent Imre Kórház, Fővárosi Önkormányzat Uzsoki utcai Kórház és a Komlói Egészségcentrum. Megkerestünk 45 betegjogokkal foglalkozó-, illetve betegszervezetet, amely közül 9 töltötte ki a kérdőívet (Betegjogi, Gyermekjogi és Ellátottjogi Közalapítvány, Anonym AIDS Tanácsadó Szolgálat, Afázia – az Újrabeszélők Egyesülete, Magyar Hemofília Egyesület, Rákbetegek Országos Szövetsége, Lisztérzékenyek Országos Egyesülete, Mozgássérültek Budapesti Egyesülete, Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum, Szószóló Alapítvány).

A beérkezett adatok alapján összefoglalóan elmondható, hogy Magyarországon a Kartában foglalt jogok érvényesülése vegyes képet mutat – összesítésben a 20 értékelt országból a 19. helyen végzett Magyarország. Ez a helyezés annak fényében értelmezendő, hogy a cél az adott országban a betegjogok érvényesülésének szentelt figyelem értékelése volt. Az eredmények értelmezésének korlátairól, a módszertanról és a részletes eredményekről a csatolt „Az Európai Betegjogi Karta, Civil felmérés, 2010” c. dokumentumból tájékozódhat.

A beérkezett adatok elemzését és összefoglalását az Active Citizenship Network munkatársai végezték el: Alessandro Lamanna, Rosapaola Metastasio, Teresa Petrangolini, Daniela Quaggia, Alessio Terzi, Davide Integlia. Az eredményeket a TASZ 2011. június 14-én ismertette a kutatásban résztvevőkkel, ahova a Nemzeti Erőforrás Minisztériuma munkatársait is meghívtuk. A megbeszélésen végül a következők képviselték magukat: Fővárosi Önkormányzat Szent Imre Kórház; Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal, Jogvédő Főosztály; Mozgássérültek Budapesti Egyesülete; Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa Hivatala; Lisztérzékenyek Országos Egyesülete; Szószóló Alapítvány; Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum; Bodnár Ágnes, betegjogi szakértő. A felmérés eredménye kapcsán és a megbeszélésen elhangzottak alapján a következőket fogalmazzuk meg az Államtitkárság számára.

1. A Semmelweis-tervből megismertük, hogy a Kormány betegjogi központ, az ún. Országos Betegjogi és Dokumentációs Központ felállítását tervezi. A terv szűkszavúan fogalmaz a Központ majdani feladatairól, illetve azoknak a végrehajtása mikéntjéről.

A felmérés során Magyarország jó eredményt ért el a panaszjog érvényesülése tekintetében, azonban ez a 2010 őszen fennálló állapotokat tükrözi, az Egészségbiztosítási Felügyelet és a betegjogi képviselőket alkalmazó közalapítvány is megszűnt azóta. A panaszjog hatékony érvényesülése érdekében, fontosnak tartjuk leszögezni, hogy szükséges mind a betegjogi képviselők útján történő, mind a hatósági, mind más, a bírósági út alternatíváját jelentő jogérvényesítő eljárásnak az egészségügyi ellátórendszerrel való függetlenségének fenntartása, illetve megteremtése. A panaszjog érvényesülésének másik alapvető kritériuma, hogy a panaszok alapján tényleges, az egyedi ügyet részleteiben elemző vizsgálat induljon, amely során a feleknek van lehetőségük álláspontjuk előadására, a hatóság pedig rögzített határidőben határozatot hoz, amelyben intézkedéseket tehet, például, bírságot, eltilthat jogsértéstől. A hatósági jogorvoslat azért is jelentős, mert ezen az úton a bírósági eljárásnál gyorsabban és olcsóbban lehet rendezni a (jog)vitákat.

Javasoljuk, hogy a panaszjog gyakorlása feltételeinek kialakításánál az Államtitkárság legyen tekintettel az állampolgári jogok országgyűlési biztosának az AJB-995/2011. számú ügyben megfogalmazott kritikáira és kritériumokra.

Fontosnak tartjuk leszögezni azt is, hogy a jelenleg a gyakorlatban kevésbé kihasznált közvetítői rendszer hatékony működése is alternatívája lehet a bírósági eljárásnak a (jog)sérelmet szenvedett betegek számára. Ezért **javasoljuk a működési feltételek és a hatékony működés akadályainak vizsgálatát, illetve ennek alapján a szükséges lépések megtételét.**

2. A Semmelweis-terv szerinti nevesített feladata lesz a Központnak az egészségügyi dokumentációval kapcsolatos, a betegeknek és az egészségügyi intézményeknek való segítségnyújtás. A felmérés is rámutat hiányosságokra a dokumentációhoz való hozzáférés terén, illetve a másolás költségeivel kapcsolatos visszás gyakorlat is megnehezítheti azt. **Javasoljuk, hogy a készüljön iránymutatás arra nézve, hogy az egészségügyi dokumentáció egyes részeinek másolásáért milyen díjat számolhatnak fel az intézmények, tekintettel az adathordozóra is.**

3. Az információhoz, a tájékoztatáshoz való jog érvényesülésével kapcsolatban komoly aggályok fogalmazhatóak meg a felmérés alapján is, illetve magyarországi vizsgálatok, összesítések alapján is ez az egyike a leginkább sérülő jogoknak az egészségügyi törvényben foglalt betegjogok közül. A Központ feladatául szabott tájékoztatással kapcsolatos köteleességeknek álláspontunk szerint magában kell foglalnia a betegtájékoztatók tartalma egységesítése érdekében tett lépéseket. **Javasoljuk, hogy az Államtitkárság tegye meg a szükséges lépéseket azért, hogy a tájékoztatók egységes és közérthető tartalmúak legyenek, és széles körben, online is hozzáférhetővé váljanak.** Szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy a tájékoztatók az adatvédelmi biztos álláspontja szerint közérdekű adatok (ügyszám: ABI-2767-6/2010/K).

4. A megbeszélés során felmerült a jogi szabályozás és az egyes egészségügyi intézmények házi rendjei, belső szabályzatai közötti ellentmondások kérdése. Az adatvédelmi szabályzatok tekintetében e jelenségre Madarászné Ifjú Bernadett: Az egészségügyi szolgáltatóknál kijelölt adatvédelmi felelősök működése a gyakorlatban (PhD tanulmányok 8. Pécs 2009. 321-347. oldal) c. tanulmánya mutat rá. **Javasoljuk, hogy a jogszabályokkal való összhang, illetve a belső szabályzatok tényleges, a**

jogszabályokat az adott szolgáltató viszonyaira értelmező funkciója betöltése érdekében a felállítandó Központ végezze el a szabályzatok vizsgálatát és tegyen javaslatot módosításukra.

5. Az akadálymentesítésnek és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosításának a Magyarország által 2007-ben elfogadott a Fogyatékos Személyek Jogairól Szóló ENSZ Egyezménynek megfelelően kell megvalósulnia. **Javasoljuk ezért, hogy az egészségügyi ellátórendszert érintő fejlesztéseknél minden esetben vegyék számításba az ENSZ Egyezmény 9. cikke szerinti hozzáférhetőség kritériumainak való megfelelést. Javasoljuk továbbá a jelnyelvi és idegen nyelvi tolmácsok bérezésére vonatkozó szabályok kidolgozását, különös tekintettel arra, hogy melyik félnek kell a költségeket viselnie.**
6. A megbeszélésen felmerült a betegelégedettségi vizsgálatok kérdése, illetve az a kórházi gyakorlat, hogy ezt a feladatot a kórházak maguk végzik szinte kizárólagosan. **Javasoljuk a betegelégedettségi vizsgálatok lebonyolításába és elemzésébe külső, akár civil szervezetek bevonását.**

Budapest, 2011. július 18.

Tisztelettel:

dr. Dénes Balázs
Elnök
Társaság a Szabadságjogokért

Kapronczay Stefánia
Betegjogi Programvezető
Társaság a Szabadságjogokért